

OP REIS NAAR ...

ENKELE PRACHTIGE DAGEN IN HONGARIJE

Onmiddellijk na afloop van het Internationaal vierjaarlijks congres over roofvogels, ditmaal in Boedapest van 19 tot en met 23 mei, werd een driedaagse uitstap naar het “Hortobagy National Park” georganiseerd, van zaterdag 23 tot en met maandag 25 mei. Eind mei leek voor mij wel hét uitgelezen moment om deel te nemen aan deze uitstap.

De organisator van de uitstap is een Hongaarse touroperator, maar de vogelgidsen zijn wachters van het park zelf. Dit park is gesitueerd in het centraal-oosten van Hongarije en beslaat een oppervlakte van 85.000 ha. Het bestaat uit een verzameling van alle mogelijke biotopen. Een groot deel wordt ingenomen door vlakke gras- en landbouw streken, waar alle natuurelementen door de plaatselijke landbouwers gerespecteerd worden. Zo biedt dit enorme mogelijkheden voor het instandhouden van het vogelleven aldaar.

Vermits vooral de dagroofvogels op onze verlanglijst staan, beloven de gidsen plechtig daar rekening mee houden. Ze zijn er immers om aan onze wensen te voldoen. En of ze daar in geslaagd zijn !

De eerste dag, zaterdag 's morgens, vertrek uit Boedapest en bezoek aan een verzameling van viskwekerijen, gelegen in het centrum van het nationale park, twee uur rijden verwijderd van Boedapest. Dit is tenminste het doel. Om er te geraken met al dat vogelleven onderweg, dat is wat anders.

We zijn nog maar goed 100 km buiten de hoofdstad of er wordt halt gehouden langs de grote baan. Ongeveer 100 m van de auto staat een enorme boom, met daarin, jawel, een nest van een Keizerarend. Het vrouwtje doet de wacht op het nest, draait zich wel eens om zich van de mooiste zijde te laten bekijken, poetst haar veren, maar van het mannetje geen enkel spoor. Wachten kan niet langer, tegen onze zin moeten we door. Geen tijd om ons verdriet te verwerken, want een beetje later stoppen we opnieuw om ditmaal een duo in volle vlucht te bewonderen. Hier kunnen we wel een 30-tal minuten van genieten. Deze reuze arenden worden in volle demonstratievlucht vergezeld van kleine Buizerdjes, die mee thermieken, terwijl enkele kiekendieven her en der onze aandacht opeisen. De gids meldt tussen door een Sakervalk in de verte, maar die is nog even te veraf. De Keizerarend broedt in dit gebied met 50 paren. In totaal voor Hongarije is deze nog vrij veel voorkomend.

Toch moeten we door naar de rietkragen en wilde graslanden rond de vijvers, hier overal ten overvloede aanwezig. De zang van de Grote Karekieten moet er onze aandacht delen met de roep van de Koekoek, van de Wielewaal, de Rietzanger en de Kleine Karekiet. Gewoon niet te kiezen. Langs een smalle

strook riet tellen we soms drie zangposten van de Grote Karekiet op vijftig meter.

Grote Zilverreiger is hier talrijker dan bij ons de Blauwe, Purperreigers bij de vleet, Kwakken worden met kleine groepjes gesignaleerd, Lepelaars vliegen heen en terug, en een Ralreiger zit rustig veren te reinigen op een houten staketsel. Zwarte Ibis mankeert de afspraak.

Een zoektocht levert na wat speurwerk een koppeltje Buidelmezen op. Een Snor wordt gehoord, Rietzanger en Sprinkhaanzanger worden op onze lijst bijgeschreven, Blauwborst en Kleine Karekiet passeren de revue. Voor ons nogal in een vreemde biotoop wordt één enkele Duinpieper waargenomen.

Bosrietzanger staat hier op de verlanglijst, maar is niet te bespeuren. De aantallen Bruine Kiekendieven kunnen niet bijgehouden worden en af en toe een Grauwe of een Blauwe Kiekendief, of van beide soorten wijfjes tegelijk, om een mooie vergelijkingsstudie uit te voeren. Een koppeltje Grauwe Klauwieren is verrast ons te zien.

Alsof dat nog niet alles is, wordt op het einde van deze eerste dag nog een plekje opgezocht waar regelmatig Zeearenden gesignaleerd worden. Maar vandaag, nee, net niet. En ook een andere, niet nader vermelde soort wordt in deze biotoop opgezocht : “a surprise bird”. Alle condities vallen mee: goed weer, geen wind, valavond. Dit moet lukken. Maar de goden zijn niet met ons en alle uitgevraag ten spijt krijgen we van de gidsen geen woord te horen over welke soort het hier wel gaat, zo krijgen we niet te veel spijt indien de zoektocht mislukt, is hun uitleg. Dan maar naar onze slaapplekts gereden, in vogelvlucht zo'n 35 km van deze eerste onvergetelijke omgeving vandaan.

De tweede dag, zondag, wordt al vlug ingezet met, gewoon als aperitiefje, een stop bij een kolonie Bijeneters. Zo'n dertigtal koppels huizen in een kant van een gewezen uitgraving, nu volledig verwilderd en tot een klein paradijsje omgetoverd. Oeverzwaluwen delen broederlijk dit paradijs. Gele Kwik en Roodborsttapuit zingen erop los.

Vandaag wordt het moeilijk het aantal waargenomen vogels van gisteren te evenaren. Te meer daar we het gemunt hebben op enkele (!) specialere soorten, niet zo talrijk voorkomend bij ons in West-Europa. Eerst wordt een kijkje genomen in volle landbouwgebied, waar de hoogspanningspylonen broedgelegenheid bieden voor Sakervalken. Samen met de elektriciteitsmaatschappij werd overeengekomen hierop platformen te plaatsen, die gretig door deze prachtige valken ingepalmd werden. Van een waarneming van enkele overjarige vogels werd gedurende een uur met volle teugen genoten. De ganse omgeving biedt zo mogelijkheid voor een 12-tal broedparen, terwijl in gans Hongarije 200 paren tot nestelen overgaan. Hier in dit park is geen bescherming van de nestplaatsen nodig, vermits kapers geen hoogspanningspylonen beklimmen. Maar elders in het land is dit wel noodzakelijk. En niet alleen voor de Sakers, natuurlijk. Bij terugkeer naar de auto worden we nog vergast op drie

Boomvalken, op jacht naar insecten. Langs een rij populieren wuiven Klapeksters ons uit.

Nog even wordt gestopt bij een klein bosje achter op het erf van een boerderij, waar juist jonge Ransuilen uitvliegen. Twee jongen worden in de bomen opgemerkt, niet zo simpel, want ze strekken zich in volle lengte uit voor een stam van een den. Eén van de ouders is onder de indruk van al die belangstelling, en tracht zich wat te verschuilen, maar de Spreeuwen verraden haar aanwezigheid.

In deze uitgestrekte vlakten breken kleine bosjes of boomrijen de ééntonigheid, bij wijze van spreken. Bij bezoek van één van zo'n bosjes, met wat kleiner kreupelhout, worden enkele Torenavalken waargenomen. De zang van een Nachtegaal vult de omgeving. Een Hop vliegt voorbij, terwijl we de partner horen roepen. Niet moeilijk te herkennen, die Hop roept gewoon zijn naam. Dit is blijkbaar nog niet genoeg van het schouwspel, want daar verschijnt een koppel Scharrelaars, waarvan meneer met baltsvluchten druk doende is zijn uitverkorene het hof te maken, doch dat schijnt op dit moment niet altijd met haar volle zin te zijn. Dit levert echter voor ons, gewone waarnemers, een prachtig schouwspel op van bekvechtende Scharrelaars in volle vlucht. Samen met de Bijeneters één van onze mooiste Europese vogels. Gewoon prachtig !

Terug in de wagen door de omgeving rijdend, zijn onze ogen niet van het landschap weg te slaan. En ja, weer succes, een arend op de grond gezeten, vliegt op van zodra we uitstappen om onze kijkers scherp te stellen. Het punt van landing wordt in ons geheugen opgenomen en met de wagen wordt koers gezet naar de omgeving van dat punt. Dit levert één van de mooiste observaties op van de dag: een adulte Schreeuwend. Kenmerkend zijn de witte vlekken op de vleugels bij bovenaanzicht, wat bij deze soort niet zo moeilijk waar te nemen is vermits hij veel tijd op de grond doorbrengt, op een bodemvereffening als uitkijkpost. De vogel heeft nu wel genoeg van al deze belangstelling. Met trekkende vleugelslag veert hij op van de grond en traag klapwiekend verlaat hij, scherend over de grond, ons gezichtsveld. Spijtig.

We rijden naar een dorp en pikken een bijkomende gids op. Waarom ? Achteraf wordt dit wel duidelijk. Hij weet ons perfect te trakteren op een trio Grote Trappen, waarvan de twee mannetjes met opgezette veren een duelletje uitvechten om de gunsten van het vrouwtje te winnen. Net twee grote witte wollen bollen, afstekend tegen het droge graslandschap, echt niet moeilijk te spotten.

Langs één van die rijen hoge bomen in dit landschap woont een koppel Arendbuizerden, één van de twee paren van dit park. De algemeen rodere kleur is voor deze vogels kenmerkend. Maar zo simpel is het ook weer niet. Ze zitten veel stil op de uitkijk naar voedsel, dus offert de gids zich op om een stapje in de wereld te zetten, richting prooivogels en met succes. De vogels vliegen op uit

de bomen en tonen hun volle pracht tijdens enkele minuten. Genoeg om nogmaals een mooie waarneming te noteren.

Terug op weg naar weer zo'n rij bomen, ditmaal uitgerust met nestkasten. Hier huist een kolonie Roodpootvalken. Een 25-tal koppels houden een demonstratie van hoe je de roofvogelliefhebber het best kunt bekoren : met wat rondvliegen, wat zitten in de toppen van de bomen, wat voor de nestkast zitten, je kiest maar. Donkere mannetjes of lichter gekleurde vrouwtjes. Keuze te over. Ineens allemaal samen op de vleugels. Iedereen kippenvel bezorgend. Geweldig : 40 valken samen in de lucht. Een sprookje. Ik droom er 's nachts nog van. Vooraleer naar onze eigen nestkast terug te keren, maken we een ommetje. Ditmaal naar een nestkast van een koppeltje Dwergooruilen. Maar deze zijn niet op de afspraak. Na een 20 minuten blazen we de aftocht, want morgen is het weer vroeg dag.

De derde en laatste dag, maandag, kan ons echt geen nieuwe soorten bijbrengen. Dit denken we althans.

Om te beginnen vernemen we van onze gids dat de Dwergooruiltjes wel op de afspraak verschenen zijn gisterenavond, maar dan pas na twee uur geduldig wachten.

Op het programma vandaag enkele niet nader vernoemde soorten, om ons niet te fel teleur te stellen indien we ze niet bespeuren.

Een andere kolonie Roodpootvalken wordt een kwartier waargenomen terwijl we richting oerbos rijden. Hier moeten toch nog wel enkele nieuwe soorten te voorschijn komen. Een kreet van vreugde vult opeens de minibus : de gids heeft enkele arenden gezien. Ja, onze Zeearenden, beloofd de eerste dag, zijn in volle ornaat te zien. Nog wel drie tegelijk. Onvergetelijk : cirkelend, glijdend, klapwiekend, tot vlak boven de wagen. De witte staart is een kenmerk voor de adulte vogels. De kijkers worden na een half uurtje terug in de auto's geladen en na de waarneming van onze twaalfde roofvogelsoort, want ik vergeet nog Steenuiltjes te vermelden, bedanken we onze gids voor zijn opmerkingsgave. Een echt arendsoog heeft die man.

Net van onze waarneming bekomen, komen we aan in het bos. Een Withalsvliegenvanger gaat direct met onze aandacht lopen. Doch lang duurt dat niet. Een nest van een Middelste Bonte Specht boeit doordat één van de ouders regelmatig een jong komt voeren, dat zijn kopje reeds door het uitvlieggat van het nest steekt.

De Grote Bonte heeft zijn nest in een andere boom en de Zwarte Specht doorkruist even een open stuk bos waar we zonet een Appelvink zagen. Van Grijskopspecht is niets te bespeuren en de andere beloofde soorten blijken ook vandaag niet op het appel te staan. Dus stelt de gids voor om wat verder op naar andere soorten te speuren. Onder de zwermen muggen door, die hier in dit natte bos in hun schik zijn, maar voor ons wel degelijk een plaag betekenen, staan we voor een verschrikkelijke keuze: drie zangposten tegelijk van Krekelzanger. We

kiezen voor de ‘eenvoudigste’ : een gekapt stuk populieren, terug aangeplant, met boompjes van drie jaar. Ideaal voor de Krekelzanger die onder de netels, distels en andere begroeiing gewoon wegduikt zodra er onraad verschijnt. We kunnen naderen tot op een 7-tal meter. Het mannetje blijft af en toe zingen, maar te zien krijgen we hem niet. Hier wint hij weer. Volgens de gids is dit één van de soorten die veel gemakkelijker te horen is dan te zien. We trotseren nogmaals een zwerm muggen, ditmaal om de zang te horen van de Noordse Nachtegaal, maar zonder succes. Toch wel een Spotvogel, een vrouwtje van een Roze Spreeuw, de zang van een Wielewaal, enkele Koekoeken hier en daar. Een Zwarte Ooievaar vliegt over.

Bij terugkeer naar de hoofdstad, vanwaar de tocht gestart was, worden nog wat e-mail adressen uitgewisseld en vooral worden de gidsen bedankt voor deze onvergetelijke, veel te korte roofvogeluitstap. Tussen haakjes, de “surprise bird”, de vogel die zich verstopt heeft gehouden voor ons én voor de gidsen, was een Zwartkoprietzanger. Die is waarschijnlijk voor de volgende keer.

Luk De Boer